

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ЦЕНТР МЕДИЧНОЇ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ МОЗ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА “НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ФТИЗІАТРІЇ І
ПУЛЬМОНОЛОГІЇ ім. Ф.Г. ЯНОВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ”**

**ПОРІВНЯЛЬНІ ДАНІ
ПРО РОЗПОВСЮДЖЕНІСТЬ ХВОРОБ
ОРГАНІВ ДИХАННЯ І МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ
ХВОРИМ НА ХВОРОБИ ПУЛЬМОНОЛОГІЧНОГО ТА
АЛЕРГОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ
В УКРАЇНІ ЗА 2010 – 2017 РР.**

м. Київ – 2018 р.

Хвороби органів дихання залишаються найбільш розповсюдженою патологією в структурі захворюваності населення України та є глобальною проблемою охорони здоров'я насамперед унаслідок їх значної поширеності серед працездатного населення, постійного прогресування, частого поєднання різних патології легень та обтяжливого впливу на супутні захворювання.

Необхідно відмітити, що статистичні дані по АР Крим та м. Севастополь у 2015, 2016 та 2017 роках відсутні у зв'язку з російською анексією, а статистичні показники Донецької та Луганської областей відображають лише захворюваність на не окупованих територіях, що може впливати на всі середньостатистичні показники хвороб органів дихання.

У 2017 році спостерігалось зростання захворюваності бронхіальною астмою у порівнянні з 2016 роком на 24,8%, або зростання з 7934 до 10514 на 100 тис. дорослого населення. Найвища захворюваність бронхіальною астмою в Україні, яка перевищує середньостатистичний показник в Україні (30,2 на 100 тис. дорослого населення (18-100 років) спостерігалася у Дніпропетровській – 58,6; Харківській – 55,0; Рівненській – 38,7; Запорізькій – 37,7; Херсонській – 36,9 та Чернігівській – 38,7 областях.

Захворюваність контактним дерматитом у 2017 році у порівнянні з 2016 роком зросла на 0,9%, або зростання з 551,9 до 557,0 на 100 тис. дорослого населення.

Найбільший показник захворюваності на контактний дерматит у 2017 році спостерігався у Дніпропетровській – 895,8; Київській – 782,9 та Чернівецькій – 686,1 областях на 100 тис. дорослого населення.

Найменший показник захворюваності на контактний дерматит у 2017 році спостерігався у м. Києві – 304,1 на 100 тис. дорослого населення.

Разом з тим у 2017 році спостерігалось зменшення захворюваності хворобами органів дихання в порівнянні з 2016 роком на 6,4%, або зменшення з 16304,7 до 15320,5 на 100 тис. дорослого населення.

Найвища захворюваність хворобами органів дихання, яка перевищує середньостатистичний показник в Україні (15320,5 на 100 тис. дорослого населення (18-100 років) спостерігалася у м. Києві – 25579,2; Львівській – 24505,3; Чернігівській – 21259,9 та Дніпропетровській – 21248,7 областях.

У структурі захворюваності хвороб органів дихання важливе місце займають пневмонії. В 2017 році спостерігалось зменшення захворюваності пневмоніями у

порівнянні з даними за 2016 рік на 19,3% або зменшення з 458,3 до 384,0 на 100 тис. дорослого населення.

Найбільша захворюваність пневмонією у 2017 році, яка перевищує середньостатистичний показник в Україні (384,0 на 100 тис. дорослого населення) спостерігалась у Київській – 798,5; Вінницькій – 508,5; Полтавській - 505,7 та Житомирській – 501,5 областях на 100 тис. дорослого населення.

Найменший показник захворюваності на пневмонію спостерігається у Черкаській області - 255,5 на 100 тис. дорослого населення.

Захворюваність хронічним бронхітом у 2017 році у порівнянні з 2016 роком зменшилася на 7,0%, або зменшення з 167,5 до 155,8 100 тис. дорослого населення.

Найбільша захворюваність на хронічний бронхіт в Україні спостерігалася у Дніпропетровській – 300,7; Миколаївській – 262,0; м. Києві – 237,8 та Одеській – 228,0 областях на 100 тис. дорослого населення.

Захворюваність алергічним ринітом у 2017 році у порівнянні з 2016 роком зменшилася на 1,8%, або зменшення з 104,1 до 102,2 на 100 тис. дорослого населення.

Найбільша захворюваність алергічним ринітом спостерігалась у наступних областях: Дніпропетровській – 293,3; Харківській – 193,0; та Одеській – 135,0 на 100 тис. дорослого населення.

Захворюваність atopічним дерматитом у 2017 році у порівнянні з 2016 роком зменшилася на 0,3% і становить 29,6 на 100 тис. дорослого населення (2016 рік - 29,7).

Найвищий показник захворюваності на atopічний дерматит у 2017 році спостерігався в Кіровоградській – 134,4 та Дніпропетровській – 75,3 областях на 100 тис. дорослого населення.

Серед поширеності хвороб органів дихання першість належить хронічному бронхіту. Порівняно з 2016 роком у 2017 році цей показник зменшився на 2,4%, або з 2615,0 до 2554,4 на 100 тис. дорослого населення.

Найбільший показник поширеності хронічного бронхіту залишається у Херсонській області 6215,5 та м. Києві – 4 398,3 на 100 тис. дорослого населення. У попередні роки найбільші показники поширеності хронічного бронхіту спостерігалась також у цих областях.

Друге місце за поширеністю у 2017 р. займає контактний дерматит – 613,2, (у 2016 році - 603,1) на 100 тис. дорослого населення. Поширеність контактного дерматиту зросла на 1,7%.

Поширеність бронхіальної астми у 2017 р. у порівнянні з 2016 роком зросла на 2,5% та становить 504,2 на 100 тис. дорослого населення (2016 р. – 491,9).

Поширеність алергічного риніту у 2017 р. складала 267,3 на 100 тис. дорослого населення та зменшилася на 1,5% (2016 р. – 271,3).

Найвищі показники поширеності алергічного риніту у 2017 р. були зареєстровані у Дніпропетровській – 596,0 та Харківській – 398,6 областях.

Найнижчі показники поширеності алергічного риніту були зареєстровані у Волинській області – 78,5 на 100 тис. дорослого населення.

Показник поширеності atopічного дерматиту у 2017 р. зменшився на 1,4% або з 66,8 у 2016 році до 65,9 у 2017 році на 100 тис. дорослого населення.

Найвища поширеність atopічного дерматиту спостерігалась в Кіровоградській – 170,9; Рівненській областях – 128,5 та Дніпропетровській – 119,7 на 100 тис. дорослого населення.

Смертність від хвороб органів дихання з 2010 до 2015 року постійно знижувалася. Але у 2016 році у порівнянні з 2015 роком цей показник збільшився на 9,5 % або з 32,6 до 35,7 на 100 тис. дорослого населення. Проте у 2017 році цей показник знову зменшився на 19,6 % або з 35,7 у 2016 році до 28,7 у 2017 році на 100 тис. населення.

Смертність від пневмонії у 2017 році порівняно з 2016 роком зменшилася на 17,1% або з 14,1 у 2016 році до 11,7 у 2017 році до на 100 тис. населення.

Смертність від хронічних хвороб нижніх дихальних шляхів також зменшилася на 16,1% або з 16,8 у 2016 році до 14,1 у 2017 році на 100 тис. населення.

Смертність від бронхіальної астми та асмаатичних станів у 2017 році порівняно з 2016 роком не змінилася та становить 0,3 на 100 тис. населення.

Показник лікарняної летальності:

- при пневмонії знизився з 1,50 у 2016 році до 1,43 - у 2017 році;
- при бронхіальній астмі знизився з 0,05 у 2016 році до 0,03 - у 2017 році;
- при інших обструктивних хвороб легень знизився з 1,70 у 2016 році до 1,42 у 2017 році на 100 тис. дорослого населення.

Середня тривалість лікування хворого в стаціонарі при бронхіальній астмі (в днях) зменшилася з 11,42 у 2016 році до 11,02 у 2017 році.

Середня тривалість лікування хворого в стаціонарі при інших обструктивних хворобах легень також зменшилася з 11,25 у 2016 році до 11,08 у 2017 році.

Середня тривалість лікування хворого в стаціонарі при пневмоніях майже не змінилася: з 12,02 у 2016 році до 12,09 у 2017 році.

Середня тривалість перебування хворого на торакальному ліжку незначно збільшилася з 15,43 у 2016 році до 15,80 у 2017 році.

Середня тривалість перебування хворого на алергічному ліжку зменшилася з 11,04 у 2016 році до 10,90 у 2017 році.

У 2017 році кількість пульмонологічних ліжок для дітей та дорослих зменшилася на 761 (з 3497 у 2016 році до 2736 у 2017 році).

Кількість ліжок торакальної хірургії зменшилася з 1056 на 165 (з 1056

Кількість алергологічних ліжок також зменшилася на 56 (для дорослих з 940 у 2016 році до 916 у 2017 році та для дітей (0 – 14 років) з 618 у 2016 році до 586 у 2017 році).

Число закладів, які мають пульмонологічні кабінети, продовжує стабільно скорочуватися і становить у 2017 році - 231 (з 333 у 2010 році до 231 у 2017 році).

Кількість алергологічних кабінетів також значно скорочено і становить у 2017 році - 145 (з 185 у 2011 році до 145 у 2017 році).

Показник забезпеченості лікарями-пульмонологами та лікарями-алергологами залишився без змін.

У 2017 році зросла захворюваність бронхіальною астмою та контактним дерматитом, знизилась захворюваність хворобами органів дихання, пневмоніями, хронічним бронхітом, алергічним ринітом та atopічним дерматитом.

Матеріально-технічна база і кадровий потенціал пульмонологічної служби залишаються однією із найскладніших проблем.

Проведений статистичний аналіз показників захворюваності та поширеності хвороб органів дихання в Україні за 2017 рік у порівнянні з 2016 роком вказує на значне підвищення якості та ефективності діагностики вищезазначених захворювань.

Пріоритетними заходами у напрямку подолання хвороб органів дихання в Україні має бути не тільки продовження, а й суттєве збільшення фінансування наступних заходів:

- створення та дотримання санітарних правил;
- організація покращення діагностики, зокрема, мікробіологічної;
- посилення контролю за лікуванням хворих на усіх етапах лікування;

- налагодження системи епідмоніторингу;
- удосконалення системи навчання медичних працівників;
- інформування населення з питань профілактики, виявлення та лікування хвороб органів дихання;
- розвиток психосоціальної підтримки пацієнтів та проведення з ними роботи спрямованої на зміну їх поведінки тощо.

ТАБЛИЧНІ ДАНІ

ЩОДО РОЗПОВСЮДЖЕНОСТІ ХВОРОБ ОРГАНІВ ДИХАННЯ І МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ ХВОРИМ НА ХВОРОБИ ПУЛЬМОНОЛОГІЧНОГО ТА АЛЕРГОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УКРАЇНІ ЗА 2010 – 2017 РР.